СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Даниела Стефанова Ангелова,

за дисертационния труд на

доц. д-р Спас Ангелов Ташев

„Българските общности в Албания и Косово. Обществено-политическите процеси и демографски последици (1913 – 2023 г.)“,

за придобиване на научната степен „доктор на науките“, в направление: „2.2 История и археология“, област на висше образование „2. Хуманитарни науки“.

1. Общо впечатление за дисертационния труд

Дисертационният труд на доц. д-р Спас Ташев на тема „Българските общности в Албания и Косово. Обществено-политическите процеси и демографски последици (1913 – 2023 г.)“ разглежда актуалните проблеми свързани с българската диаспора извън политическите граници на България. Тази тема, която е много популярна след войните от 1912–1918 г. и последвалите ги национални катастрофи, е заглушена по време на комунистическия режим. Интересът към нея се възроди в пълна степен през последното десетилетие на XX и началото на XXI в. Многобройните изследванията на бългграските изследователи са съсредоточени към съдбата на по-многобройните български общности зад граница и проучването на други по-малки такива остава на второстепенен план. Дисертационният труд на доц. Ташев запълва част от тези пропуски като представя цялостно и задълбочено историко-демографско изследване, проследяващо динамиката в броя и териториалното разпределение на българското население в Албания и Косово през периода от официалното признаване на албанската независимост през 1913 г. до наши дни.

Основната цел на изследването е *хронологичното проследяване и анализиране на влиянието на обществено-политическите процеси върху на демографското развитието в териториален аспект на българските общности в Албания и Косово*. За нейното реализиране доц. Ташев си поставя четири главни *задачи*: 1. Установяване влиянието на различните политически, икономически и социо-културни фактори върху демографските процеси сред българите в Албания и Косово през различните периоди и как това се е отразило върху настъпилите изменения в техния брой и териториално разпределение; 2. Разкриване и проследяване на промените в политиката на България и на други съседни държави по отношение на българите в Албания и Косово през различните периоди и последиците от това за българските общности в тях; 3. Изясняване

на актуалното демографско развитие на представителите на българските общности в Албания и Косово и разработване на предложения за адекватни политики; 4. Като задача с практико-приложен принос се определя изясняване на възможностите за удостоверяване на българския произход на българите в Албания и Косово съгласно изискванията на актуалното българско законодателство.

Цялостната структура на изложението – увод, три глави, заключение, библиография, списък на съкращенията и приложения с общ обем от 265 страници, спомага за проследяване изпълнението на поставените задачи и постигане на набелязаната цел.

2. Значимост и убедителност на получените резултати, характер на научните приноси

В дисертационния труд на доц. Спас Ташев са използвани разнообразни извори от български, албански, османотурски, сръбски, френски, австро-унгарски, италиански и пр. произход, съдържащи информация за промените в числеността на българите и обитаваните от тях селища в Албания и Косово. Като принос в изследването може да се посочи въвеждането в научно обръщение на слабо известни или непознати до този момент за българската наука статистически данни, като османските вилаетски годишници (салнамета) от периода от преди 1912 г.; френските и австро-унгарските преброявания на населението, проведени в контролираните от тях части на Албания в заключителния етап на Първата световна война, и тяхната вторичната обработка на получените през 2003 г.

В дисертационния труд се откроявате и други неоспорими научни приноси. Сред тях бих посочила разработването специфична методология за изучаване на демографските процеси сред българските общности в Албания и Косово. Първото цялостно интердисциплинарно изследване, което проследява и анализира промените в броя и териториалното разпределение на населението от български произход в изследваните територии за един продължителен период. Разкриване на процесите в Албания през периода 1944-1990 г. – слабо познат в българската историография. Изяснени на факторите, които оказват влияние върху развитието на българските общности в посочените страни като това спомага да се очертаят проблемите, пред които са изправени.

В практико-приложен план дисертационният труд на Спас Ташев може да подпомогне българските държавни институции при разработването на политики за подпомагане на българските общности в страните от Западните Балкани. Предложен е

алгоритъм, чрез който може да се установява българския произход на представителите на изследваните общности в Албания и Косово съгласно изискванията на действащото българско законодателство.

3. Качеството на научните трудове по темата на дисертационния труд

Доц. д-р Спас Ташев представя 8 публикации по темата на дисертационния труд (две монографии и шест статии). Представените студии и статии са публикувани в издания с научно рецензиране. Резултатите от изследването са изложени с доклади на три научни конференции и сродни форуми. Три от трудовете по темата на дисертацията са цитирани 6 пъти в научни публикации на други автори. От представената справка се вижда, че авторът покрива минималните изисквания заложени в чл. 26, ал. 2 и 3 от „Закона за развитието на академичния състав в Република България“ (ЗРАСРБ) и „Правилата за работата на научните журита в ИИНЧ – БАН по процедури за защита на дисертации“.

4. Заключение

Представеният от доц. д-р Спас Ангелов Ташев дисертационен труд напълно завършено авторско изследване, което носи редица приноси в очертаването на демографската картина на българските общности зад граница. Ето защо убедено гласувам с **„ДА“** в процедурата по присъждане на доц. д-р Спас Ангелов Ташев на научната степен „доктор на науките“.

София,

10.12.2024 г. Доц. д-р Даниела Ангелова